

NORGES HØYESTERETT

Den 16. desember 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Arntzen og Østensen Berglund i

HR-2020-2426-U, (sak nr. 20-164601STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Elisabeth Myhre)

B (advokat Lars Leversen)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder straffutmålingen i sak om narkotikaovertrødelse.
- (2) A, født 00.00.1969, og B, født 00.00.1971, ble ved Oslo tingretts dom 25. oktober 2019 frifunnet for henholdsvis å ha solgt narkotika og å ha medvirket til salget (tiltalens post I). B ble samtidig domfelt for en overtrødelse av legemiddeløven.
- (3) Påtalemyndigheten anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for post I. Borgarting lagmannsrett fremmet anken til behandling og avsa 25. september 2020 dom med slik domsslutning:
 - «1. A, født 00.00.1969 dømmes for overtrødelse av straffeløven § 231 første ledd til en straff av fengsel i 6 – seks – måneder. Til fradrag ved soning kommer 2 – to – dager for utholdt varetekt.
 2. B, født 00.00.1971 dømmes for overtrødelse av straffeløven § 231 første ledd til en straff av fengsel i 6 – seks – måneder.»
- (4) *B og A* har begge anket dommen til Høyesterett. Ankene gjelder straffutmålingen. De anfører at lagmannsretten har oversett at straffenivået for befatning med heroin er nedjustert som følge av at styrkegraden er blitt lavere de senere år. De anfører også at lagmannsretten skulle ha lagt vekt på saksbehandlingstiden i domstolene. B har også anført at straffen er blitt for streng når den sees i lys av rollefordelingen ved overtrødelsen.

- (5) *Påtalemyndigheten* har anført at lagmannsrettens straff er riktig og har sluttet seg til lagmannsrettens straffutmåling.
- (6) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at de to tiltalte ble frifunnet i tingretten for narkotikaovertrødelser, men domfelt i lagmannsretten. De har derfor ankerett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ankene deres kan da bare nektes fremmet dersom utvalget enstemmig finner det klart at de ikke vil føre frem. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (7) Spørsmålet om anken klart ikke vil føre frem, skal vurderes ut fra om det er et åpenbart misforhold mellom den utmålte straffen og den straffbare handlingen, jf. straffeprosessloven § 344 og HR-2019-2169-U avsnitt 53 med henvisninger til tidligere rettspraksis.
- (8) Ankeutvalget ser først på om Bs rolle som medvirker tilsier at han skulle hatt lavere straff.
- (9) I Rt-2013-579 avsnitt 17 uttalte Høyesterett følgende om betydningen av ulik rollefordeling:
- «Jeg ser så på om rollefordelingen mellom de to domfelte bør tillegges betydning. Lagmannsretten la til grunn at den betydelig eldre A hadde en noe mer dominerende rolle ved planleggingen og utførelsen av ranet. Det ble også vist til at det var han som – med våpen i hånd – kontrollerte de tilstedeværende og som beordret B til å ta med flere klokker. Jeg finner for min del ikke grunn til å utmåle forskjellig straff for de to. Som fremhevet i Rt-2006-1340 avsnitt 10 vil gjennomføringen av et ran av den type som også vår sak gjelder, ofte bero på et samvirke mellom flere aktører, men der hvert ledd har betydning for at ranet skal lykkes. Begges medvirkning var her nødvendig under ranet, og det er ikke grunnlag for differensiering på dette punkt.»
- (10) Disse uttalelsene ble forstått slik i Rt-2013-718 avsnitt 22:
- «Hvilken rolle den enkelte raner har hatt ved ran der to eller flere samvirker, er altså i utgangspunktet ikke av betydning for straffen. Men dersom en av ranerne har hatt en betydelig mer fremtredende eller tilbaketrukket rolle enn de andre, bør det etter mitt syn likevel etter omstendighetene kunne tillegges vekt.»
- (11) Sakene gjaldt ran, men det samme må gjelde ved andre typer straffbare handlinger.
- (12) Lagmannsretten la til grunn at B holdt vakt da A gjennomførte narkotikasalg, og at det var et felles foretagende som de to tiltalte var enige om. Utvalget kan ikke se at det er anført noe som tilsier at Bs rolle som vaktmann under salget var av slik karakter at det kunne tilsi en mildere straff enn den A fikk.
- (13) Utvalget ser så på om lagmannsretten har bygget på et for høyt straffenivå for befatning med heroin.
- (14) Som de ankende parter har fremholdt, har lagmannsretten ikke nevnt HR-2019-2203-A. Høyesterett pekte der på at den gjennomsnittlige styrkegraden på heroin nå ligger på «rundt 16–17 prosent», mens det generelle straffenivået ble fastsatt da snittet var «rundt 30–40 prosent». Det ble derfor gjort en skjønnsmessig reduksjon på «om lag ti prosent sammenlignet med det straffenivået som er basert på en styrkegrad på 30–40 prosent», jf. dommens avsnitt 22–24.

- (15) I vår sak har lagmannsretten uttalt:
- «Utgangspunktet for oppbevaring av om lag fem gram heroin er fengsel i 90–120 dager, jf. blant annet LB-2018-90765 og LB-2017-85900.»
- (16) Lagmannsretten har deretter korrekt lagt vekt på at salg straffes strengere, og har landet på et utgangspunkt på fem måneders fengsel. Det kan nok være at de avgjørelsene lagmannsretten viser til, angir et straffenivå som er noe for høyt i forhold til det som følger av HR-2019-2203-A. Sistnevnte avgjørelse innebærer imidlertid i høyden en nokså beskjedne nedjustering av straffenivået i saken her. Noe åpenbart misforhold mellom den straffbare handling og straffenivået foreligger i hvert fall ikke, jf. straffeprosessloven § 344.
- (17) Utvalget ser så på om saksbehandlingstiden i domstolene tilsier lavere straff.
- (18) Det følger av omfattende høyesterettspraksis at saksbehandlingstid som innebærer brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjon, skal føre til reduksjon i straffen. Konvensjonsbrudd kan skyldes at saksbehandlingstiden samlet sett er blitt for lang, eller at det har vært for lange perioder med total inaktivitet.
- (19) I storkammersaken i HR-2016-225-S var den samlede saksbehandlingstiden gjennom alle tre instanser på «vel tre år», noe som måtte anses å «ligge godt innenfor» hva Den europeiske menneskerettsdomstol har akseptert, jf. avsnitt 30. Det ble riktignok påpekt at saksbehandlingstiden var «noe lang», men ikke slik at dette i seg selv fikk konsekvenser for straffen, jf. avsnitt 36.
- (20) I vår sak er det nå til sammenligning ca. 1 år og 4 måneder siden tiltale ble tatt ut. I seg selv kan ikke dette begrunne lavere straff.
- (21) Det er heller ikke anført at det har vært perioder med total inaktivitet, og det er heller ikke pekt på noe konkret som skulle tilsi at saken burde vært behandlet raskere.
- (22) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at ankene ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ankeutvalget er videre enstemmig av den oppfatning at ankene heller ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd andre punktum. Ankene nektes derfor fremmet.
- (23) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G

Ankene nektes fremmet.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)